

STRINDBERG

" MATMAZEL

JULIE "

KİŞİLER

Matmazel Julie: 25 yaşlarında.
Jean: Uşak, 30 yaşlarında.
Kristin: Aşçı kadın, 35 yaşlarında.

MATMAZEL JULIE

(Sahne: 1880'lerde bir İsveç taşra konağının geniş mutfağı. Bir Yazdönümü Gecesi.

Mutfağın üç kapısı vardır; küçük olan ikisi Jean ile Kristin'in yatak odalarına, büyük camlı kapı ise avluya açılır. Konağa tek giriş yolu burasıdır.

Camlı kapılardan Cupido'lu bir çeşmenin bir bölümü, çiçek açmış leylak dalları ile birkaç Lombardiya kavağının uçları görünür. Duvarın birinde, içine bakır, demir ve teneke mutfak gereçleri konan, işlemeli kağıt kaplı raflar.

Solda, bacasının bir bölümü görünen, büyük bir çini yemek ocağının bulunduğu köşe; sağda, hizmetçilerin yemek masası, yanında sandalyeler.

Ocak, huş ağacı dallarıyla bezenmiş, yerleri ardiç ağacı dalları serpilmıştır. Masanın ucunda, içi leylak dolu, büyük bir Japon baharat kavanozu.

Ayrıca, bir soğutma dolabı, bir bulaşık masası ve leğeni. İki kanatlı kapının üstünde, eski tarz büyük bir zil, yanında ise bir konuşma borusu asılıdır. Yandaki ambarda yapılan, danstan keman sesleri gelir.

Kristin, ocak başında, tavada bir şeyler kızartmaktadır. Üstünde açık renk, pamuklu bir giysi ile büyük bir önlük.

Jean girer, üstünde uşak giysileri; elindeki bir çift, mahmuzlu binici çizmesini göze görünen bir yere bırakır.)

JEAN : Matmazel Julie bu akşam çılgın yine, iyice çılgın.

KRISTIN : Ee, döndün demek?

JEAN : Kont'u istasyona bıraktıktan sonra döndüm, bir dans edeyim diye ambara uğradım. Kimi göreyim, bizim küçük hanım, korucuyla işi ilerletmiş. Beni görür görmez fırladı yerinden, dansa kaldırdı. Ne biçim dans etmek o, hayatımda görmedim! Çılgın.

KRISTIN : Hep çılgındır o zaten, hem geçen akşam nişanı bozulduktan sonra böyle kötü oldu.

JEAN : Doğrusu matrak iş. Adam zengin biri değildi ama, hiç değilse, efendi biriydi. Eh işte, herkesi beğenmez bunlar! *(Masanın kenarına ilişir.)* Neyse, bizim, şey, küçük hanım, babasıyla birlikte yakınlarını görmeye gitmiyor da, evde yamaklarıyla birlikte kalıyor, tuhaf biraz.

KRISTIN : Nişanlısıyla kopan o patırtıdan sonra çekiniyor dur belki de.

JEAN : Belki. Az çok akıllı adamdı, yani. Ne olup bittiğini bir bilsen, Kristin. Kendi gözlerimle gördüm, hiç çaktırmadan tabii.

KRISTIN : O ikisini mi gördün?...

JEAN : Ne sandın! Bir gece ahırın avlusunda rastladım o ikisine. Matmazel Julie, kendi deyimiyle, "idman yaptırıyordu" ona. Nasıl biliyor musun? Kırbacının üzerinden atlatıyordu, hani bir köpeği nasıl eğitirsin, işte öyle. Adam iki kez atladı kırbacın üstünden, her seferinde de bir kırbaç yedi, canı sıkılıyor diye. Ama sıra üçüncü atlayışa gelince, kırbacı Matmazel Julie'nin elinden kaptığı gibi parampar-

ça etti. Sonra da çekti gitti.

KRISTIN : Neler olup bitmiş! Hiç farkında bile değilim!

JEAN : Ya, işin aslı bu... Geçelim şimdi, neler hazırladın sen bana, Kristin? Bir şeye benziyordur sanırım.

KRISTIN : *(Jean'ın tabağına tavadan yemek koyar)* : Eh işte; yağsız tarafından böbrek.

JEAN *(yemeği koklar)* : Güzel! En sevdiğim yemek. *(Tabağı yoklar)* Tabağı ısıtsaydın keşke.

KRISTIN : Senin de titizliğin tuttu mu Kont'tan beter oluyorsun. *(Jean'ın saçlarını sevecenlikle okşar.)*

JEAN *(bozular)* : Çekme saçımı. Ne kadar huylandığımı bilirsin.

KRISTIN : Seviyoruz diye yaptık yani, ne var.

(Jean yemek yer. Kristin bir şişe bira getirir.)

JEAN : Yazdönümü Gecesi bira! Yo, teşekkürler! Bende daha iyisi var.

(Masanın gözünden sarı yaldızlı bir şişe kırmızı şarap çıkarır.)

Görüyor musun, sarı yaldız! Hadi şimdi bir bardak getir, ama, balon bardak olsun!

KRISTIN *(Jean'a şarap kadehini getirir)* : Tanrı seni alacak kadının yardımcısı olsun, dırdırcı herif! *(Birayı soğutma dolabına koyduktan sonra, ocağın üstüne küçük bir sahan oturtur.)*

JEAN : Saçma! Benim gibi açığız birini almak için can atarsın sen. Herkes zaten nişanlın diyor bana, sanırım bir zararını görmedin. *(Şarabı tadar.)* İyi gerçekten çok iyi. Ama pek ısınmamış. *(Şarap kadehini eliyle ısıtır.)* Dijon'dayken almıştık bunu. Şişe parası yok, litresi dört frank, vergisi içinde. Ne pişiriyorsun orda öyle? Kokuyor!

KRISTIN : Matmazel Julie istedi, Diana için, zıkkımın peki.

JEAN : Kristin, konuşurken biraz daha edepli ol. Hem sen kendi tatil gününü niye zehir ediyorsun o ite yemek pişir-

mek için? Hasta mı yoksa?

KRISTIN : Hasta ya. O finoyla kaçmış kulübeden, sonrası hep bilinen şey. Matmazel Julie sevmez bunları, bilirsin.

JEAN : Matmazel Julie, bir bakıyorsun, güçlü kudretli bir bakıyorsun, değil; tıpkı ölen anası gibi. Kontes, hep evde otururdu, mutfakta, kuytu köşelerde; ama gel de kendisine at dayandır! Kol yenleri hep kır içinde dolaşırdı, ama işlemleri kol düğmeleriyle gezsin. Bizim küçük hanım ise, hiç aldırdığı yok, ne kendine, ne kendi konumuna. Diyeceğim, incelmemiş daha. Daha demin, ambarda, kalk sen korucuyu Anna'nın elinden al dans et, hiç sormak da yok. Bizler böyle şeyler yapmayız. Ama soylular, basit insanlar gibi davranmaya kalktılar mı böyle oluyor işte, hemen bağlaşıyorlar... Yine de esash kız. Çarpıcı! O ne omuzlar! O... şeyler filan.

KRISTIN : A, kes artık! Clara ne diyor, ben onu bilirim, onu her gün giydiren o.

JEAN : Kim, Clara mı? Hah, sizler kıskançsınız hepiniz! Hem ben Matmazel Julie'yle atla gezintiye bile çıkmış adamım... hele o dans edişi yok mu!

KRISTIN : Jean, dinle. Benimle dans edeceksin değil mi, isim bitince?

JEAN : Tabii edeceğim.

KRISTIN : Söz mü?

JEAN : Ne sözü? Ben bir şey yapacağım dedim mi yaparım. Eh, yemeğe teşekkürler. Tam bir ziyafet. *(Şişenin mantarını tıkar.)*

(Julie kapıda görünür, dışarda biriyle konuşmaktadır.)

JULIE : Hemen döneceğim, sen bekleme.

(Jean şarap şişesini masanın gözüne atıp, saygıyla doğrulur. Julie içeri girer, ocak başında Kristin'le karşılaşır.)

Ee, yaptın mı? *(Kristin, Jean'ın da orda olduğunu belirtir.)*

JEAN *(çapkınca)* : Ne o, hanımefendiler bir sır mı saklıyor?

JULIE *(Jean'ın yüzüne mendiliyle hafifçe vurur)* : Çok meraklısın.

JEAN : Ne güzel de koku! Menekşe.

JULIE *(yapmacıklı)* : Yok canım! Sen güzel koku uzmanı mısın? Anladık, dans biliyorsun. Bakma öyle. Git hadi. *(Bir İskoç ezgisinin sesleri gelir.)*

JEAN *(saygısız bir incelikle)* : Anlaşılan, bu Yazdönümü Gecesi büyü yapmaya çalışıyorsunuz. Niyetiniz ne? Size geleceğinizi söyleyecek yıldızlara mı bakmak?

JULIE *(sertçe)* : O göz var mı sende. *(Kristin'e:)* Bir şişeye koy, sıkıca kapa. Jean, hadi gel bu İskoç ezgisiyle dans edelim.

JEAN *(duraksar)* : Kaba davranmak istemem ama, bu dansı Kristin'e söz vermiştim.

JULIE : Ne yapalım, o da sonra dans eder, değil mi, Kristin? Jean'ı ödünç alıyorum senden.

KRISTIN *(şişenin tıpasını tıkar)* : Benimle bir ilgisi yok ki. Siz bu denli alçakgönüllü olduktan sonra, ona hayır demek düşmez zaten, matmazel. Hadi, Jean, bu onuru sana verdiği için Matmazel Julie'ye teşekkür et.

JEAN : Açık konuşursak, matmazel, sakın alınmayın, aynı eşle iki kez dans etmeniz, düşünüyorum da, pek akıllıca bir iş değil, hele hemen bir yargıya varmak isteyen insanlar varken.

JULIE *(yerinden fırlar)* : Ne biçim söz o öyle? Kim ne yargısı verecekmiş hemen? Ne demek istiyorsun yani?

JEAN *(uysallıkla)* : Eğer siz, anlamak istemiyorsanız, matmazel, benim daha açık konuşmam gerekecek. Herkes sizin bu olağanüstü bağışınız için can atarken, sizin kendi hizmetçilerinizden yalnızca birisini peylemeniz iyi bir şey değil.

JULIE : Birisini peylemek mi? Ne akıl! Şaştım doğrusu. Evin hanımı olarak orda baloya katılmakla onları onurlandırıyorum ben, ama, kalkıp da dans edeceksem hiç kuşkusuz doğru dürüst biriyle dans edip gülünç durumlara düşmek istemem.

JEAN : Buyruğunuz eğer buysa, matmazel, hazırım.

JULIE (*incelikle*) : Bunu bir buyruk olarak alma. Bizler bu gece bir toplantıda hep birlikte eğlenen insanlarız. Sınıf farkı diye bir şey yok. Gel şimdi, koluma gir. Kristin, sakın kaygılanayım deme, sevgilini elinden alacak değilim.

(*Jean, Julie'nin koluna girip dışarıya çıkarır. Yalnız kalan Kristin, uzaktan, keman eşliğinden sesi gelen İskoç ezgisini mırıldanarak, rolünü doğal, dingin bir biçimde sürdürür. Jean'ın oturduğu yeri temizler, ufak tefeği yıkayıp kaldırır, önlüğünü çıkarır, çekmecedan ufak bir ayna alır, leylak kavanozuna dayar, bir kandil yakıp, bir iki saç maşası ısıtarak saçlarını kıvrır. Kapıya doğru gidip dışarıyı dinler; dönünce, masanın üstünde Matmazel Julie'nin unutmuş olduğu mendili görür. Mendili koklar, düşünceli düşünceli inceler, katlar. Jean girer.*)

JEAN : Gerçekten çılgın. O nasıl dans öyle! Hem herkes kapı arkasına geçmiş sırtıyor. Nesi var, Kristin?

KRISTIN : Heyheyleri üstüneyken hep böyle tuhaf olur. Sen şimdi dans ediyor musun benimle?

JEAN : Demek ilkinin atlattım diye kızmadın bana.

KRISTIN : Biliyorsun, böyle küçük şeylere kızmam. Ayrıca kendi sınırimi bilirim.

JEAN (*kolunu Kristin'in beline dolar*) : Anlayışlı kızsın sen, Kristin, senden iyi karı olur...

(*Julie girer, bozularak şaşırır.*)

JULIE (*zorlama bir neşeyle*) : Eşini bırakıp kaçan bir ka-

çan bir kavalye.

JEAN : Kaçmadım, Matmazel Julie, gördüğünüz gibi, terkettiğim kişiye döndüm.

JULIE (*sesini değiştirerek*) : İyi dans ediyorsun doğrusu. Pe ki bu uşak giysileri ne arıyor üstünde anlamadım. Çıkar hemen.

JEAN : O halde, izin verirseniz matmazel, bir dakika. Siyah ceketim şurda. (*Kendi odasındaki kapıya asılı olduğunu belirtir.*)

JULIE : Önümde ceket değiştirmekten utaniyor musun yoksa? Odana git öyleyse, ya da istersen kal, ben arkamı dönerim.

JEAN : İzninizle o zaman, matmazel. (*Odasına gider, ceketini değiştirirken görünür.*)

JULIE : Söyle bakayım, Kristin, Jean senin nişanlı mı? Çok içli dışlı bir haliniz var.

KRISTIN : Nişanlım mı, benim mi? Eh, siz öyle diyorsanız, öyle olsun.

JULIE : Ben mi diyorum?

KRISTIN : Sizin de bir nişanlımız oldu, matmazel, sonra...

JULIE : Ama biz gerçekten nişanlıydık.

KRISTIN : Varsın olsun, bir sonuç çıkmadı.

(*Jean üstünde siyah ceketıyla döner.*)

JULIE : *Très gentil, Monsieur Jean. Très gentil.*

JEAN : *Vous voulez plaisanter, madame.*

JULIE : *Et vous voulez parler français.* Nerde öğrendiniz?

JEAN : İsviçre'de, Lozan'ın en büyük otellerinden birinde kilercilik yaparken.

JULIE : Tam da orada yetişmiş bir beyefendiye benziyorsun. oldukça çekici. (*Masaya oturur.*)

JEAN : Ah, beni şımartıyorsunuz.

JULIE (*huyulanmış*) : Şımartıyor muyum?

JEAN : Benim gibi bir adama gerçekten böyle gönül alıcı söz-

ler söyleyeceğinize inanamayacak kadar utangaç biriyimdir, sanırım abartıyorsunuz, sizin bu yaptığınız şey benimle oyun oynamak.

JULIE : Bu lafları da nerden öğrendin? Anlaşılan, tiyatroya çok gittin.

JEAN : Orası doğru. Çok da gezdim.

JULIE : Ama sen buralısın aslında, öyle değil mi?

JEAN : Evet, babam bitişikte, Bölge Savcısı'nın arazisinde çalışıyordu. Siz daha küçükken, Matmazel Julie, sizi sık sık görürdüm ben, ama siz fark etmezsiniz tabii.

JULIE : Sahi mi?

JEAN : Evet. Hele bir kez anımsıyorum... Yo, şimdi size söz edemem ondan.

JULIE : Niye etmeyecekmişsin? Et! Tam sırası.

JEAN : Yo, gerçekten edemem şimdi. Belki başka zaman...

JULIE : Başka zaman, hiçbir zaman demektir. Şimdi olsun ne çıkar?

JEAN : Bir şey çıkmaz, ama olmasın daha iyi (*Uyuklamaya başlayan Kristin'i gösterir.*) Baksanıza!

JULIE : Ondan iyi karı olur, ne dersin? Hele horluyorsa?

JEAN : Yo, horlamaz, sayıklar sadece.

JULIE (*içten alaylı*) : Sayıkladığımı sen nerden biliyorsun?

JEAN (*arsızca*) : Duydum. (*Bir an. Bakışlılar.*)

JULIE : Otursana!

JEAN : Karşınızda öyle özgürce davranmam.

JULIE : Ya bu bir buyruksa?

JEAN : O halde, boyun eğirim.

JULIE : Otur. Yo, dur bir dakika. Önce bir içki verir misin?

JEAN : Dolapta ne var bilmiyorum. Sanıyorum, sadece bira.

JULIE : "Sadece" demeye gerek yok. Benim basit zevklerim vardır, birayı şaraba yeğlerim.

(*Jean soğutma dolabından bir şişe bira çıkarır, bir bardak, tabak alır, servis yapar.*)

JEAN : Buyrun.

JULIE : Teşekkür ederim. Sen de almaz mısın azıcık?

JEAN : Biracı değilimdir, ama bu sizin bir buyruğunuzsa?

JULIE : Buyruk mu? Benim bildiğim, insanlar karşılıklı oturunca, bir şeyler içmek usuldendir.

JEAN : Doğrusu da bu ya. (*Bir başka şişe açar ve bir bardak daha getirir.*)

JULIE : Şimdi sağlığıma iç. (*Jean duralar.*) Adam gerçekten utangaç!

(*Jean diz çöker, alaysı bir törenle bardağını kaldırır.*)

JEAN : Hanımefendimin sağlığına!

JULIE : Kutlarım! Öp şimdi ayağımı, her şey tam olsun.

(*Jean duralar, sonra Julie'nin ayağını hoyratça yakalar, hafifçe bir öpücük kondurur.*)

Harika. Oyuncu olmalıymışsın sen.

JEAN (*doğrulur*) : Böyle sürdüremeyiz bunu, Matmazel Julie. Biri gelip görebilir.

JULIE : Ne olur yani?

JEAN : En azından, laf olur. Bir bilerseniz, ağızlarına nasıl dolmuşlardır şimdi...

JULIE : Ne diyorlardır yani? Anlat. Otursana!

JEAN (*oturur*) : Alınmayın, matmazel, ama... şey, pekiyi sözler değil, imalı sözler... of, siz de çok iyi bilirsiniz bunları.

Çocuk değilsiniz ki, bir hanımefendi gece vakti bir erkekle, üstelik uşağıyla, baş başa içki içerken görülürse, sonra...

JULIE : Ee, sonra? Ayrıca, baş başa değiliz, Kristin burda.

JEAN : Evet, uyuyor.

JULIE : Uyandırırım. (*Doğrulur.*) Kristin, uyuyor musun?

(*Kristin uykusunda mırıldanır.*) Kristin! Aman Tanrım, nasıl da uyuyor!

KRİSTİN (*uyku arası*) : Kont'un çizmeleri temizlendi, kahveyi koy, olur, pekiyi, hemen şimdi... (*Anlamsız sayıklar.*)

JULIE (*Kristin'i burnundan çimdendir*) : Kalk hadi!

JEAN (*sert sert*) : Bırakın uyusun.

JULIE : Ne?

JEAN : Siz de bütün gün ocağın başında ayakta dursanız, akşama yorgun düşersiniz. Hem insan, uyuyan bir kimseye saygı göstermeli.

JULIE (*sesini değiştirir*) : Güzel fikir. Beğendim. Aferin. (*Elini Jean'a doğru uzatır.*) Hadi, benim için leylak kopar şimdi.

(*Bu arada, Kristin yatak odasına doğru uykulu uykulu gider.*)

JEAN : Sizinle, dışarda? Efendim?

JULIE : Evet.

JEAN : Olmaz. Gerçekten olmaz.

JULIE : Ne demek istiyorsun anlamadım. Herhalde aklından geçenler...

JEAN : Benim değil, başkalarının.

JULIE : Neymiş yani? Uşağa mı âşık olmuşum?

JEAN : Kendini beğenmişin biri değilimdir, ama, o dediğiniz türden şeyler olmaz değil, hele bu köylüler hiçbir şeye kutsal gözle bakmazlar.

JULIE : Bence sen soylu birisin.

JEAN : Öyleyimdir, haklısınız.

JULIE : O halde ben de dünyaya iniş yapıyorum.

JEAN : Yo, iniş filan yapmayın, Matmazel Julie. Dinleyin beni. Sonra, kendi isteğinizle indiğinize kimse inanmaz. Düştü derler.

JULIE : İnsanları o denli aşağı görmüyorum ben. Gel, bir deneye istersen. Hadi. (*Gözlerini Jean'ın gözlerine diker.*)

JEAN : Biliyor musunuz, siz çok tuhafınız.

JULIE : Belki, sen de tuhafsin ama. Yani her şey tuhaf. Yaşam, insanlar, her şey, dibe, ta dibe çökene kadar su yüzünde sürüklenen bir köpük sadece. Arasına gördüğüm bir dü-

şü anımsatır bu bana, bir sütunun üstündeyimdir, nasıl inilir aşağı bir türlü kestiremem. Aşağı bakınca başım döner; oysa, inmem gerekir, atlayacak cesareti bulamam. Né orda durabiliyorum, ne aşağı düşeyim desem düşebiliyorum. Sonu gelmiyor. Aşağı, yere kadar düşmedikçe, rahat yüzü yok. Bir kez yere indikten sonra da, isterim ki, ta yerin dibine batayım... Hiç böyle bir şey oldu mu sende?

JEAN : Hayır. Gördüğüm düste, hep karanlık bir ormanda, büyük bir ağacın altında yatıyorumdur. Yukarılara çıkmak isterim, ağacın ta tepesine kadar çıkıp, güneşin aydınlattığı, ıslıklı görünümüne ordan bakmak, sonra o tepede duran yuvadaki altın yumurtaları almak. Ha bire tırmanırım, ağacın gövdesiyse kalın ve kaygandır, daha ilk dala bile ulaşamam. Ama bir kez ulaştınca, sanki merdivenden çıkar gibi ağacın tepesine kolayca varacağımı bilirim. Şimdilik o dala ulaşamadım, ama yakında ulaşacağım, düşlerimde bile olsa.

JULIE : Ben de oturmuş düşlerden konuşuyorum seninle. Hadi. Sadece bahçeye çıkacağız. (*Jean'ın koluna girer, birlikte kapıya doğru giderler.*)

JEAN : Bu gece dokuz tane yazdönümü çiçeği üstünde uyuysak eğer, Matmazel Julie, bütün düşlerimiz çıkar. (*Kapıya doğru yönelirler. Jean elini gözüne götürür.*)

JULIE : Dur bakayım, bir şey mi kaçtı?

JEAN : Ah, yok bir şey. Toz. Geçer şimdi.

JULIE : Kolumun ucu değmiştir herhalde. Otur bakayım. (*Jean'ı kolundan tutar, oturtur, başını arkaya eğer, Jean'ın gözüne kaçan tozu mendilinin ucuyla çıkarmaya çalışır.*) Kıpırdama, kıpırdama şimdi. (*Jean'ın eline vurur.*) Ne diyorsam onu yap. Ne o, titriyorsun, bir de koca, güçlü adam olacaksın! (*Jean'ın pazularını yoklar.*)

JEAN (*uyarır*) : Matmazel Julie!

JULIE : Evet, *Monsieur Jean*?

JEAN : *Attention. Je ne suis qu'un homme.*

JULIE : Uslu duracak mısın sen şimdi! Oldu işte. Çıktı. E mi öp de teşekkür et.

JEAN (*doğrular*) : Dinleyin, Matmazel, Julie. Kristin yat Dinliyor musunuz?

JULIE : Önce elimi öp.

JEAN : Peki, sonra kabahat bende demeyin.

JULIE : Niye o?

JEAN : Niye mi! Hâlâ çocuk musunuz yoksa yirmi beş yaşında ateşle oynamanın tehlikeli olduğunu bilmiyor musunuz?

JULIE : Benim için tehlike yok. Sigortam var.

JEAN (*çekingenliği bırakır*) : Sigortanız filan yok. Olsa bile burda ortada tutuşabilecek şeyler var.

JULIE : Kendini mi demek istiyorsun?

JEAN : Evet. Ben kendim olduğum için değil; erkeğim, gencim ve...

JULIE : Ve yakışıklısın? Ne inanılmaz bir kendini beğenmişlik! Don Juan olmayasın sakın? Yoksa Hz. Yusuf musun? Aman Tanrım, doğrusu Hz. Yusuf olduğuna inanırım!

JEAN : Sahi mi?

JULIE : Korkarım sahi.

(*Jean, Julie'nin üstüne yürür, kucaklayıp öpmeye kalkar. Julie, Jean'ın kulaklarına yumruklar indirir.*)

JULIE : Bu ne cesaret!

JEAN : Ciddi mi söylüyorsunuz, şaka mı?

JULIE : Ciddi söylüyorum.

JEAN : O halde bütün daha öncekiler de ciddiydi. Oynadığınız oyunları çok ciddiye alıyorsunuz, çok tehlikeli bir şey. Neyse oyun oynamaktan yorulduğum artık, lütfen, işimin başına döneyim. Kont ilk işi çizmelerini ister, vakit gece yarısını geçti.

JULIE : Bırak o... eri.

JEAN : Hayır benim yapmakla görevli olduğum iş. Ne sizin oyu... aşınızım ben, ne de olacağım var. Kendime göre bir...

JULIE : O... a.

JEAN : Bazı bakımlardan, tümüyle değil.

JULIE : Hiç âşık oldun mu sen?

JEAN : Pek denemez, çok az kıza yanaştım. Hele bir kez istediğim kıızı elde edemeyince hasta oldum. Tıpkı bin bir gece masallarındaki, aşk yüzünden hasta düşen prensler gibi, yeme içmeden kesildim.

JULIE : Kimdi o kız? (*Yanıt alamaz:*) Kimdi o kız?

JEAN : Bunu zorla söyleyemezsiniz bana.

JULIE : O halde seninle eşit biri gibi sorsam, dostça yani? Kimdi o kız?

JEAN : Siz.

JULIE (*oturur*) : Ne kadar saçma!

JEAN : Evet, istiyorsanız gülünç deyin. Daha önce size anlatmak istemediğim hikâye buydu işte, anlıyor musunuz, ama şimdi anlatacağım size... Bilir misiniz, dünya aşağıdan bakınca neye benzer? Nerden bileceksiniz. Yukardan uçtukları için arkaları pek görülmeyen şahinler ile atmacılar nasılsa öyle. Ben bir işçi evinde büyüdüm, benim dışarıda yedi çocuk daha, bir de domuz, tek bir ağacın olmadığı bozkırlar. Ama pencereden, Kont'un üstünde elma ağaçları sarkan bahçe duvarımı görebiliyordum. Ellerinde ışıldayan kılıçlarla, birçok ürkütücü meleğin korudukları o Cennet Bahçesi burası idi. Neyse, öbür oğlan çocuklarla birlikte hayat ağacının yanına vardık. Bütün bunlar sizi benden öğrenmiyor ya?

JULIE : Yok canım, bütün oğlan çocuklar elma çalar!

JEAN : Yine de öğreniyorsunuzdur benden. Her neyse, bir gün, soğan tarhlarına tohum ekmek için annemle birlikte

Cennet Bahçesi'nden içeri girdim. Mutfak bahçesinin yakınında, her yanından yasemin ve hanımelleri sarkan, ufak bir köşk vardı. Ne için kullanıldığını bile bilmiyordum, ama böyle güzel bir yapı hiç görmemiştim. İnsanlar içeri girip, çıkıyorlardı. Bir gün kapısı açık kalmış, usulca içeri girdim. Duvarlar kral ve imparator resimleriyle doluydu, pencereler püskülleri yerlere sarkan kırmızı perdelerle kaplıydı. Neresi olduğunu anlamışsınızdır herhalde? Ben... *(Bir leylak koparır, koklaması için Julie'ye uzatır. Konuşmasını sürdürürken, Julie leylağı Jean'ın elinden alır.)* Konağın içine hiç girmedim, bir kiliseyi gördüm o kadar, ama öbür yerlerden daha güzeldi orası. Aklım hep orda kaldı. Hiç değilse bir kez göreyim istiyordum, tadını çıkarayım. *Enfin*, gizlice içeri daldım, bakındım şöyle, hayran kaldım. Derken birinin ayak seslerini işittim. Beylerin kullandığı tek bir çıkış yolu vardı, bense çaresiz bir başka yol buldum kendime. *(Julie elindeki leylağı masanın üstüne düşürür.)* Parmak uçlarıma basa basa, ağaç çileklerinin arasına daldım, böğürtlen tarhlarını geçince kendimi gül dolu bir açıklıkta buldum. Birden, pembe bir giysi ile bir çift beyaz çorap, gözüme ilişti, o sizdiniz. Çalılarının içine sokulup, devdikenlerinin arasında, nemli toprağın üstüne iliştim. Güller arasında süzülüşünüzü gözledim, sonra kendi kendime dedim ki, "Eğer hırsızın biri cennete girip de meleklerle birlikte olabiliyorsa, o zaman, bir işçi çocuğu niye bahçeye girip de, Kont'un kızıyla birlikte oynayamasın?"

JULIE *(duygusallıkla)* : Ne dersin, bütün yoksul çocuklar senin gibi mi düşünür?

JEAN *(önce şaşırır, sonra devam eder)* : Bütün yoksul çocuklar mı?... Evet, öyle düşünür tabii. Tabii.

JULIE : Yoksul olmak, o zaman, korkunç bir şey.

JEAN *(aşırı yılgınlıkla)* : Ah evet, Matmazel Julie, evet. Bir köpek Kontes'in minderine uzanabilir, bir atın burnunu bir

küçük hanım okşayabilir, gel gelelim, bir hizmetçi... *(Sesi değişir.)* evet, neyse, dünyada insanı yükseltecek biri çıkar sonunda, ama, kaç kişi? Her neyse, ne yaptım biliyor musunuz? Üstümdeki giysilerle birlikte değirmenin sularına bıraktım kendimi, çıkıp kurtuldum sonra ve bir yere saklandım. Ama, sonraki pazar günü, babamlar büyükannemlere gidince, yarım kalan işi tamamlamayı aklıma koydum. Gittim, sabunlu sıcak sularla yıkandım, en iyi giysilerimi giyindim, sırf sizi görmek için kiliseye gittim. Sizi orda gördüm ve ölmeye kararlı, eve döndüm. Yalnız, güzel bir biçimde, huzur dolu ölmek istiyordum, hiç acı çekmeden. Birden, mürver çalıları altında uyumanın tehlikeli olduğunu anımsadım. Bir tane tam açmış olanı vardı, dallarını yolup, bu çiçek açmış yulafıkların içine uzandım. Hiç fark ettiniz mi, yulaflar nasıl da yumuşaktır? Tıpkı insan teni okşar gibi... Neyse kapadım gözlerimi, uyuya kalmışım, uyandırdıkları zaman çok kötü bir haldeydim. Ama, gördüğünüz gibi, ölmedim. Bütün bunları niye yaptım bilmiyorum. Sizi elde etme umudum yoktu, siz içinde doğduğum sınıfın hiçbir zaman dışına çıkamayacak oluşumu anımsatıyordunuz bana.

JULIE : Biliyor musun, senin ağzın iyi laf ediyor. Okula gitmiş olmalısın.

JEAN : Bir ara. Ama, bir sürü roman okudum, tiyatro izledim. Ayrıca, eğitim görmüş kişilerin konuşmalarına kulak verdim, en çok yararlandığım şey de bu oldu.

JULIE : Yoksa çevrede dolaşıp ne konuştuklarımızı mı dinliyorsun?

JEAN : Evet. Hem oldukça şeyler duydum! Arabada dolaşırken, kayıкта. Hele bir kez, Matmazel Julie, genç bir hanım arkadaşlarınızdan biriyle aranızda geçen konuşmaları duydum...

JULIE : Yaa! Neler duydun peki?

JEAN : Hiç, tekrar etmeyeyim daha iyi. Yalnız şunu söyleyeyim, şaşırđım doğrusu. O lafları nerden öğrendiniz aklım almadı. Belki de, aslında, sanıldığı kadar fark yok insanlar arasında.

JULIE : Nasıl söylersin bunu! Bizler sizin gibi mi davranıyoruz böyle nişanlıyken?

JEAN (*Julie'ye dik dik bakar*) : Ya nasıl? O kadar saf yerine koymayın beni.

JULIE : Benim gönlümü kaptırdığım adam rezilin biriydi.

JEAN : Her zaman böyle söylersiniz zaten işin sonunda.

JULIE : Her zaman mı?

JEAN : Herhalde her zaman. Böyle benzer durumlarda kaç kez dinlemişimdir bu sözü.

JULIE : Hangi durumlarda?

JEAN : Bu söz konusu durumlarda. Mesela, o en son...

JULIE (*ayağa kalkar*) : Kes. Dinlemek istemiyorum artık.

JEAN : O hanım arkadaşınız da aynı şeyi söylüyordu, ne tuhaf. Lütfen, ben yatmaya gidebilir miyim şimdi?

JULIE (*incelik dolu*) : Yatmaya gitmek mi, üstelik Yazdönümü Gecesi?

JEAN : Evet. O kalabalıkta dans etmekten hoşlanmıyorum hiç.

JULIE : Al o zaman kayıkhanenin anahtarını, kayıkla gölde dolaştır beni. Güneşin doğuşunu izlemek istiyorum.

JEAN : Sizce bu akıllıca bir iş mi?

JULIE : Sanki adına bir leke sürülecek diye korkuyorsun!

JEAN : Niye olmasın? Aptal yerine konmak istemem; tam iyi bir duruma gelmeye çalışırken, karakersiz adamın biri diye kapı dışarı da edilmek istemem. Hem, düşünmem gereken biri var: Kristin.

JULIE : Demek, şimdi de Kristin.

JEAN : Evet ama, bu arada sizi de düşünmüyor değilim. Bence yatmaya gidin.

JULIE : Ben senden mi buyruk alacağım yani?

JEAN : Yalnızca bunu alın, sizin kendi iyiliğiniz için. Lütfen.

Çok geç oldu, uykusuzluk insanın başına vurur sonra. Ya tın hadi. Hem, kulaklarım beni yanıltmıyorsa eğer, buraya doğru yaklaşan sesler duyuyorum Beni arıyorlardır, bizi burda görececek olurlarsa, işiniz bitiktir.

(*Koro, şarkı söyleyerek yaklaşır. Julie ile Jean konuşurken yer yer duyulan şarkı, köylüler içeri girince tam duyulur.*)

Ormandan çıkıverdi iki kız,

Tridiri-ralla, tridiri-ra.

Biri yoksul, soğuktan üşümüş,

Tridiri-ralla-ra.

Öbürünün aklı, ya altın, ya gümüş,

Tridiri-ralla, tridiri-ra.

Ama ikisi de beş parasız,

Tridiri-ralla-ra.

Al işte şu gelin tacım senin,

Tridiri-ralla, tridiri-ra.

Gönlüm oysa yalnız ötekinin,

Tridiri-ralla-ra.

JULIE : Ben onları tanır severim, onlar da beni tanır sever.

Bırak gelsinler. Bak gör.

JEAN : Hayır, Matmazel Julie, onlar sevmez sizi. Nankördürler. İnanın bana. Dinleyin bakın, ne söylediklerine bir kulak verin... Yo, olmaz.

JULIE (*kulak kabartır*) : Bu söyledikleri şarkı ne?

JEAN : Alay ediyorlar, hem sizle, hem benle.

JULIE : Olamaz! Korkunç şey! Korkak herifler!

JEAN : İnsanlar böyle sürüyken, korkak davranırlar hep. Bu gibi ters durumlarda yapılacak tek şey kaçmaktır.

JULIE : Kaçmak mı? Nereye? Ne dışarı çıkabiliriz, ne de Kristin'in odasına girebiliriz.

JEAN : O zaman doğru benim odaya. Zorunlu hallerde kural-lar işlemez. Hem bana güvenebilirsiniz. Gerçekten size yakından bağlı biri, bir dostunuzum ben.

JULIE : Ama ya... ya seni odanda arayacak olurlarsa?

JEAN : Kapıyı kitleyeceğim, içeri girmeye kalkarlarsa, ates ederim. Hadi *(Yalvarır.)* Hadi, lütfen.

JULIE *(sinirleri gergin)* : Söz mü?

JEAN : Yemin ederim.

(Julie hızla Jean'ın odasına girer, Jean da heyecan içinde onu izler. Köylüler, şenlik giysileriyle, şap-kalarında çiçekler, kemancıların peşi sıra içeri girer-ler. Yapraklarla bezeli bir varil bira ile bir fiç içki-yi masanın üstüne koyarlar, kendilerine bardak alıp, cümbüşe başlarlar. Ortak bir dans gösterisi halini alır. Halka olup dans ederler, şarkı söyleyip, sözsüz oyun oynarlar: "Ormandan çıkiverdi iki kız" şarkısı. Sonunda, şarkı söyleye söyleye gider-ler. Julie girer. Mutfağın dağılmış haline bakar, el-lerini ovuşturduktan sonra, pudrahğını çıkarıp yü-zünü pudralar. Jean girer, çok keyiflidir.)

JEAN : Gördünüz işte! İştittiniz, değil mi? Burda kalabilir miyiz artık sanıyorsunuz?

JULIE : Yo, hayır. Başka ne yapabiliriz ama?

JEAN : Kaçarız. Uzaklara. Geziye çıkarız.

JULIE : Geziye mi? Nereye?

JEAN : İsviçre'ye. İtalyan göllerine. Hiç gittiniz mi?

JULIE : Hayır. Güzel mi?

JEAN : Ah! Bitmeyen bir yaz, portakallar, yeşillikler... ah!

JULIE : İyi ama, ne yaparız orda?

JEAN : Bir otel açarım. Birinci sınıf servis, birinci sınıf müş-teri.

JULIE : Otel mi?

JEAN : İşte size yeni bir yaşam. Hep yeni yüzler, yeni diller; sıkılacak, sinirlenecek zaman bile olmayacak, ne iş yapayım diye ortalıkta bakınmayacaksınız, işler kendiliğinden yürüyecek. Sabah akşam ziller, tren sesleri, gelip giden otobüsler ve kasaya şıkır şıkır akan altıncıklar. Yaşayacaksınız!

JULIE : Sen yaşayacaksın. Ya ben?

JEAN : Siz evin hanımı, kuruluşun baş tacı. Sizde o hava, o eda varken... büyük bir başarı olacak: Korkunç! Kraliçeler gibi oturacaksınız masanın başında, düğmeye bastınız mı köleleriniz harekete geçecek. Konuklar, tahtınızın önünde kuyruk olup bekleyecekler ve sonra ellerindeki serveti oturduğunuz masanızın üstüne bırakıp gidecekler, sinirli sinirli. Bilmezsiniz siz, eline hesap pusulasını verince nasıl bir titreme alır insanları. Ben, hesapları tuzlu yaparım, siz-se en tatlı gülüşünüzle ballandırırınız. Ah, haydi gidelim burdan! *(Cebinden bir tren tarifi çıkarır.)* Hemen şimdi, ilk trenle. Altı otuzda Malmö'de oluruz, Hamburg yarın sabah sekiz kırkta, Frankfurt-Basel ertesi gün, sonra St. Gothard geçidinden Como, diyelim, üç gün. Üç gün!

JULIE : Bütün bunların hepsi çok güzel. Ama beni yüreklen-dirmelisin Jean. Beni sevdiğini söyle. Gel kucakla beni.

JEAN *(isteksiz isteksiz)* : Çok isterdim, ama göze alamam. Bu evde bu şey olmasın yine. Sizi seviyorum, bunu söyle-meye hiç gerek yok. Herhalde kuşku duymuyorsunuzdur bundan, değil mi, Matmazel Julie?

JULIE *(utangeç, oldukça kadınsı)* : Matmazel mi? Bana Julie de. Aramızda hiçbir engel yok artık. Julie de bana.

JEAN *(huzursuz)* : Diyemem. Bu evin içinde olduğumuz süre-ce engeller var ikimizi ayıran. İşte, geçmişteki günler,

Kont, hepsi şurda. Ona gösterdiğim bağlılığı kimseye göstermedim ben. Eldivenlerini iskemlenin üstünde görsem, yeter işte, hemen ufarım. Her zil çalışında bir at gibi üperirim. Şu anda bile, şurda görkemli bir biçimde duran çizmelerine baktıkça sırtımın iki büklüm olduğunu duyuyorum. (Çizmelere tekme sallar.) Bunlar hep biz çocukken kafamıza sokulmuş, dar görüşlü, eski düşünceler... Ama geçer gider, akılda bile kalmaz. Bir başka ülkeye gitsen yeter, bir başka cumhuriyete, uşak giysileri neymiş orda görün, herkes önünde eğilecek. Evet, iki büklüm eğilecek herkes, bense dimdik ayakta. Eğilmek için yaratılmamışım ben. Aklım var, kişiliğim var, o ilk dala bir ulaşayım nasıl tırmanıyormuşum görsünler. Bugün bir uşağım, gelecek yıl mülk sahibi, derken on yıl içinde koca bir servet yığarım, sonra ver elini Romanya, takıp takıştırır, belki de bir kont olur çıkarım.

JULIE (üzgün.): Ne iyi olur.

JEAN : Biliyor musunuz, Romanya'da bir ünvan satın alabilir insan kendine, siz de kontes olursunuz sonra. Benim kontesim.

JULIE : Hiçbiri umurumda değil. Ben o şeyleri arkada bırakıyorum. Sen sadece beni sevdiğini söyle, çünkü söylemezsen... söylemezsen eğer o halde ben neyim?

JEAN : Size bin kez söyleyeceğim bunu, ama sonra. Burda olmaz. Duygusallığın yeri değil şimdi, yoksa her şeyi yitiririz. Akıllı insanlar gibi soğukkanlı bir biçimde götürmeliyiz işi. (Bir puro çıkarır, ucunu ısırıp ateşler.) Siz şuraya oturun ben de buraya, bir şey olmamış gibi karşılıklı konuşalım.

JULIE : Aman Tanrım, hiç duygu denen şey yok mu sende?

JEAN : Var. Herkesde ne kadar varsa, bende de o kadar var. Ama ben duyguları denetlemesini bilirim.

JULIE : Az önce ayağımı öpüyordun. Şimdiyse...

JEAN (sert sert) : Evet o, o zamandı. Şimdi üstünde düşünmemiz gereken şeyler var.

JULIE : Böyle sert konuşma benimle.

JEAN : Sert konuşmuyorum. Akli başında birtakım sözler söylüyorum sadece. Bir çılgınlıktır oldu, tamam ikincisi olmasın. Kont her an dönebilir, o daha dönmeden geleceğimizi kararlaştırmalıyız. Peki, tasarımlarım için ne diyorsunuz? Aklınız yattı mı?

JULIE : Fikir çok iyiye benziyor, yalnız bir şey var. Böyle büyük bir girişim, oldukça sermaye ister. Var mı sende?

JEAN (purosunu çiğner) : Var tabii. Mesleki beceri, geniş deneyim, yabancı dil. Sanırım, bunlar esası bir sermaye eder.

JULIE : Ne yazık, bir tren bileti bile alınmaz bununla.

JEAN : Çok doğru. İşte bu yüzden ortaya bir miktar nakit para atıp, beni destekleyecek birine ihtiyacım var.

JULIE : Bir anda nasıl bulunur?

JEAN : Eğer ortağımisanız bulursunuz.

JULIE : Bulamam. Kendi adıma beş param yok. (Bir an.)

JEAN : O halde bitti her şey.

JULIE : Yaa, sonra?...

JEAN : Neysek öyle sürüp gideceğiz.

JULIE : Bu çatı altında senin metresin olarak mı yaşayacağını sanıyorsun? Herkes beni izleyecek. Babamın yüzüne nasıl bakarım sonra? Yo. Burdan götür beni, bu utanç dolu, aşağılayıcı durumdan uzaklaştır. Ah Tanrım, ben ne yaptım? Tanrım, Tanrım! (Ağlar.)

JEAN : Şimdi de bunu mu tutturdunuz, demek böyle? Ne yapmışsınız sanki? Başkalarının hep daha önce yaptığı şeyler.

JULIE (sarsılarak) : İşte, beni hor görüyorsun şimdi. Düşüş başladı, düşünüyorum.

JEAN : Bana kadar düşün, sizi ancak o zaman kaldırabilirim.

JULIE : Niye bu kadar kapıldım acaba sana? Gücsüzün güç-

lüye, düşenin yükselene kapılması bu mu acaba? Yoksa aşk mı? Aşk bu mu? Biliyor musun sen aşk nedir?

JEAN : Ben mi? O sizin savınız. Daha önce hiç sevgilim olmadı mı sanki?

JULIE : Senin neler çıkıyor ağzından, aklından neler geçiyor!

JEAN : Bana bunu hayat öğretti, ben buyum. Görüyorsunuz, ne isteriye kapılmak bir işe yarar, ne oturup hava basmak. Aynı gemideyiz şimdi. Buyrun küçük hanım, size özel bir şey vereyim. *(Çekmeceyi açar, şarap şişesini çıkarır, daha önce kullanılmış iki kadehe şarap doldurur.)*

JULIE : Nerden buldun sen o şarabı?

JEAN : Kilerden.

JULIE : Babamın Burgonya şarabı o.

JEAN : Ne olmuş yani? Damadına...

JULIE : Ben de kalkmış bira içiyorum.

JEAN : Bu sizin zevkinizin benimki kadar ince olmadığını gösterir sadece.

JULIE : Hırsız!

JEAN : Siz söylenip duracak mısınız?

JULIE : Aman Tanrım! Adı bir hırsızla suç ortaklığı! Korkütük sarhoş muydum ben ne? Bütün gece düş mü gördüm? Yazdönümü Gecesi, sözde masum eğlenme gecesi.

JEAN : Masum mu?

JULIE : Dünyada benim kadar alçalmış biri var mıdır acaba?

JEAN : Zaferi siz kazandınız. Siz kendi üstünüze ne alınıyorsunuz? Ya içerdeki Kristin'e ne demeli? Onu duygusuz biri mi sanıyorsunuz?

JULIE : Önceleri öyle sanmıyordum, ama, şimdi evet. Bir hizmetçi parçası, her zaman hizmetçi parçasıdır.

JEAN : Bir orospu da orospudur.

JULIE *(elleri kenetlenmiş, diz üstü yığılır)* : Ey büyük Tanrım, benim şu adı yaşamıma bir son ver! Battığım şu pislikten çıkar! Kurtar beni! Kurtar!

JEAN : Doğrusu üzülüyorum sizin için. O soğan tarhlarının içindeyken, sizi yukarda, güller arasında gördüğüm zaman... evet, şimdi söyleyeceğim işte siz... Bütün öbür oğlanlar gibi, benim de aklımdan o çirkin düşünceler geçti.

JULIE : Yani, benim yüzümden ölmek isteyen senin mi aklından geçti bütün bunlar?

JEAN : Yulafıklarda ki mi? Onlar laftı sadece.

JULIE : Yalandı yani.

JEAN *(uykulu uykulu)* : Az çok. Sanıyorum, bir olay okumuştum bir gazetede, bir baca temizleyicisi, birtakım farelere dayanmadığı için ifade vermek zorunda kalınca, ley-lak dolu bir sandığa girip saklamış kendini.

JULIE : Demek sen o adamsın.

JEAN : Doğrusu, bir şeyler uydurmam gerekiyordu. Kadınlar düş kuracakları şeyleri severler.

JULIE : Hayvan.

JEAN : *Merde!*

JULIE : Şimdi şahinin arkasını gördün işte.

JEAN : Tam *arkası* sayılmaz.

JULIE : Senin o ilk dahn ben olacaktım bir de.

JEAN : Çürük çıktı.

JULIE : Otelin baş tacı olacaktım.

JEAN : Bense başı.

JULIE : Kasada oturup, müşterileri kendine çek, sonra da he-sapları şişir.

JEAN : Ben yapmıştım.

JULIE : İnsan bu denli çirkefe batar mı hiç!

JEAN : Temizleyin o halde.

JULIE : Hizmetçi bozuntusu seni! Pis yamak! Sana laf edildi mi kalk ayağa.

JEAN : Hizmetçi bozuntusunun yosması! Pis yamak orospusu! Sen mi kaldın bana adiliği öğretecek? Sizin bu akşamki adiliğinizi kimse yapmaz bizde. Hiçbir hizmetçi kız kendini

bir erkeğin kollarına böyle atmaz! Siz hiç gördünüz mü benim sınıfımdan bir kız bu işi bu biçimde yapmaya kalksın?

Ben görmedim. Bunu yalnız hayvanlarla orospular yapar.

JULIE (*yakılır*): Devam et. Hırpala, üstümde tepin, bunların hepsini hak ettim. Çürümüşüm bën. Ama yardım et! Varsa bunun bir çaresi, yardım et!

JEAN (*daha incelik dolu*): Sizinle yatma onuruna ermiş olmamda kendi payımı yadsımıyorum, ama bir düşünün, benim yerimde bir kimse, siz hiç kendiniz istemeseniz, sizin niyetlendiğiniz şeye yeltenebilir mi? Hâlâ şaşkınum doğru su...

JULIE: Üstelik onurlu.

JEAN: Pek tabii. Hem zafer başımı döndürecek kadar çabuk oldu.

JULIE: Devam et beni hırpalamaya.

JEAN (*ayağa kalkar*): Yo hayır. Tam tersine, söylediklerim için özür dilerim. Ben yere düşene el kaldırmam, hele bir kadınsa, kesinlikle hayır. Yalnız şunu yadsımayacağım, aşağıdan göz kamaştıran şeyin aslında ay ışığı olduğunu fark etmesi, şahinin arkasının bozrengi olduğunu, o güzel yanakların pudrah, cilalı tırnakların içi pis, güzel kokulu mendillerin ise kirli olduğunu anlaması, sonunda insanı azıcık tatmin ediyor. Ama, öte yandan, insanın ulaşmaya çabaladığı o yerin, öyle ne yüksek, ne de gerçek olduğunu fark edişi, insanı üzüyor aslında. Yanınızda çalışan aşçı kadından daha da aşağılara düştüğünüzü görmek çok acı bir şey. Yaz sonunda çiçeklerin yağmurdan yerlere düşüp, çamura bulandığını görmek kadar acı.

JULIE: Sanki benim üsttümüş gibi konuşuyorsun.

JEAN: Sanki değil, öyle. Unutmayın, ben sizi bir kontes yapabilirim, ama siz beni bir kont asla.

JULIE: Ben bir kont çocuğuyum zaten sense hiçbir zaman olamazsın.

JEAN: Doğru, ama bir kont babası olabilirim, belki de...

JULIE: Hırsızsın sen. Ben hırsız değilim.

JEAN: Hırsızlıktan daha kötü, daha aşağılık şeyler de vardır. Hem, ben bir evde çalışırken kendimi o evin bir üyesi gibi görürüm, ailenin çocuklarından biri olarak. Çocukların öbek öbek böğürtlenlerden bir tane koparması hırsızlık sayılmaz. (*Tutkusu kabarr.*) Matmazel Julie, siz parlak bir kadınsınız, yakışmazsınız benim gibi birine. Bir deliliktir yaptınız, şimdi kendinize bana âşık olduğunuzu inandırmaya çalışarak, yaptığımız hatayı kapatmaya çalışıyorsunuz. Beni fizikçe çekici bulabilirsiniz belki, ama bana âşık değilsiniz, bu sizin aşkınsızın da benimkinden daha yüce olmadığını gösterir. Ama, bana bir hayvan gözüyle bakmanız, kendimi size hiç sevdirememiş olmam, asıl bu hoş değil.

JULIE: Sen öyle mi sanıyorsun?

JEAN: Yoksa beni sevmeniz için bir umut var mı sizce? Benim sizi sevmem için var tabii. Bir kez, güzelsiniz çok, davranışlarımız ince, (*Julie'nin elini tutar.*) iyi yetişmiş birisiniz, isteyince yumuşak başlı da olabiliyorsunuz. Bir erkeğin yüreğinde açtığınız yangın kolay sönecek cinsten değil. (*Kolunu dolar.*) Tatlı bir şarap gibisiniz, çeşni dolu, hele o öpücükleriniz... (*Julie'yi kendine doğru çekmek ister, Julie kurtulur.*)

JULIE: Bırak beni! Bu yolla beni elde edemezsin.

JEAN: Hangi yolla ederim peki? Sizi öpücüklerle güzel sözlerle, sizi utançtan kurtaracak, bir geleceği düşünmekle elde edemedikten sonra, nasıl edebilirim?

JULIE: Nasıl mı? Nasıl, bilmiyorum. Başka bir yol yok. Senden tiksiniyorum, farelerden tiksindiğim kadar tiksiniyorum, ama, yine de kaçıp uzaklaşamıyorum senden.

JEAN: Birlikte kaçalım o halde.

JULIE (*kendini toparlar*): Kaçmak? Evet, kaçalım. Çok yorgunum ama. Bana bir kadeh şarap ver. (*Jean şarap koyar.*)

Julie saatine bakar.) Önce konuşmamız gerek. Zamanımız az.

(Kadehtekini bitirir, yeniden doldurması için Jean'a uzatır.)

JEAN : O kadar çok içmeyin, başınız döner.

JULIE : Ne çıkar?

JEAN : Ne mi çıkar? Sarhoşluk ayıptır. Neyse, söyleyeceğiniz şey ne?

JULIE : Burdan kaçıp uzaklaşmamız gerek, ama önce konuşmalıyız ya da, daha doğrusu, ben konuşacağım, çünkü hep sen konuştun şimdiye kadar. Bana kendi yaşamını anlat, şimdi de ben anlatacağım sana, şu geziye çıkmadan önce birbirimizi iyice tanıyalım.

JEAN : Durun. Özür dilerim ama, sırlarınızı bana açmakla pişman olmayasınız?

JULIE : Hani dostumdu?

JEAN : Orası öyle, ama pek güvenmeyin bana.

JULIE : Bunu söyleyemezsin. Neyse, herkes sırlarımı biliyor zaten. Dinle şimdi. Annem varlıklı bir ailede doğmamış, orta halli insanlar arasında büyümüş; cinsel eşitlik, kadın hakları gibi yeni fikirlerle yetişmiş. Evliliği oldukça yanlış bir şey olarak görüyormuş. Nitekim, babam ona evlilik önerdiği zaman, hiçbir zaman *karısı* olmayacağını söylemiş kendisine... sonunda oldu, o başka. Annemin isteği dışında dünyaya gelmişim, öyle sanıyorum, bu yüzden kendi başıma büyük kaldım, ama, oğlan çocuklar ne yapıyorsa benim de onları yapmam gerekiyordu, sırf kadınların erkeklerden daha aşağı kalmadığını kanıtlamak için. Oğlan çocukları gibi giyiniyordum; ata binmeyi öğrendim, oysa, süthaneye girmem yasaktı. Giydirip kuşatıp ava yolluyordu annem beni; tarla bile sürdürdüler. Malikânedeki çalışan bütün erkeklere kadınların işleri verilmişti, kadınlara da erkeklerin işleri, ortada ne varsa birbirine girdi, konu kom-

şunun eğlencesi olduk. En sonunda, anlaşılan, babam kendine gelip, karşı çıktı. Ne varsa değiştirdi, işleri kendi bildiği biçimde yürütmeye başladı. Annem de hastalandı, ne si vardı bilmiyorum, ama, tuhaf nöbetler geçirip, sandık odasına ya da bahçeye saklanıyordu. Bütün gece dışarda kaldığı olurdu. Derken, duymuşsundur mutlaka, o büyük yangın çıktı. Konak, ahırlar, ambarlar, her yer yanıp kül oldu. Hem çok kuşku uyandıran bir biçimde. Çünkü, tam sigortanın yenilenmesi gerektiği gün çıktı olay, babam yeni taksidi göndermiş, ama postacının bir dalgınlığı yüzünden, gideceği geç yere ulaşmış. *(Kadehine yeniden şarap doldurur içer.)*

JEAN : İçmeyin artık.

JULIE : Ne fark eder? Yoksul düşmüştük. Araba içlerinde yatıyorduk. Burayı kurmak için babam parayı nerden bulacağını bilemiyordu, derken annem kendisine eski bir dostunu önerdi ödünç para alması için, buralı bir tuğla imalatçısı. Babam o borç parayı aldı, üstelik faizsiz olduğunu öğrenince, şaşırıp kaldı. Böylelikle burası yeniden yapıldı. *(İçer.)* Biliyor musun, yangını kim çıkartmış?

JEAN : Anneniz hanımefendi.

JULIE : Biliyor musun, kimmiş o tuğla imalatçısı adam?

JEAN : Annenizin aşığı.

JULIE : Biliyor musun peki para kiminmiş?

JEAN : Durun... yo, onu bilmiyorum işte.

JULIE : Annemin kendi parasıymış.

JEAN : Yani Kont'un ortada başka bir anlaşma yoksa tabii.

JULIE : Ortada anlaşma filan yok. Annemin kendi adına biraz parası vardı, o paraya babam karışın istemiyordu, bu yüzden parayı gidip dostuna yatırdı.

JEAN : O da yürüttü.

JULIE : Olay, bu. Adam paraya el koydu. Babam öğreniyor her şeyi. Eli kolu bağlamıyor, ne karısının sevgilisine para

ödeyebilir, ne de o paranın kendi karısının parası olduğunu kanıtlayabilir. Sırf evin efendisi kesildiği için, annemin kendisinden aldığı bir öç bu. Babam, bu yüzden az kalsın öldürüyordu kendini, hiç değilse böyle bir söylenti oldu: Kendini vurmaya kalkışmış da yarıda kalmış. Daha sonra, babam devam etti yaşadığı hayata, annemse bütün o yaptıklarını çok pahalıya ödedi. Düşün, o beş yıl ne oldu benim için. Doğallıkla babama yakınlık duysam bile, annemin yanını tutuyordum, gerçekleri bilmiyordum çünkü. Erkeklerle güvenmemeyi, erkeklerden tiksinimeyi annemden öğrendim, bilirsin, annem bütün erkek milletinden nasıl öğrenir. Ben de ona söz verdiğim, hiçbir erkeğin kolisi olmayacağı diye.

JEAN : Demek o savcıyla nişanlanmanızın nedeni bu.

JULIE : Benim kölem olsun diye.

JEAN : O da olmak istemedi.

JULIE : Yoo, istemez olur mu, fırsat bulamadı. Canımı sıktı çünkü.

JEAN : Ahırın avlusunda gördüğümde o şey olmasın?

JULIE : Neymiş gördüğün o şey?

JEAN : Nişanı bozan oydu.

JULIE : Yalan. Nişanı bozan benim. O mu kendisinin bozduğunu söyledi? Alçak adam.

JEAN : Adam alçak değil. Siz erkeklerden tiksiniyorsunuz herhalde, Matmazel Julie?

JULIE : Evet... Pek çok. Ama o güçsüzlük anı üzerime indiği zaman, ah... o utanç!

JEAN : O halde benden tiksiniyorsunuz?

JULIE : Tiksinek de laf mı! Bir hayvan gibi gebertebilirim seni, seve seve.

JEAN : Kuduz köpek vurur gibi!

JULIE : Evet.

JEAN : Ama, ne ateş edecek silah var burda, ne de bir köpek.

Ne yapacağız şimdi?

JULIE : Uzaklara gidelim.

JEAN : Geri kalan ömrümüzü daha çekilmez hale getirmek için mi?

JULIE : Yo, kendimizi eğlendirmek için, birkaç günlüğüne, bir haftalığına, eğlence sona erene kadar, sonra da, ölmek üzere...

JEAN : Ölmek mi? Ne saçma! Bence bir otel açmak ondan çok daha iyi.

JULIE (*söylenenleri dinlemez*) : ... Como Gölü kıyılarında ölmek, hep güneşliktir orası, Noel'de yeşil ağaçlar olur, sarı portakallar.

JEAN : Como Gölü saġnak yuvasıdır, dükkânlardan başka hiçbir yerde de portakala rastlamadım. Ama turistler için güzel yer. Birçok kiralık villa var, şey, balayına çıkan çiftler için. Kârlı bir iş. Niye biliyor musunuz? Çünkü, hepsi altı aylık fiş doldurur, sonra üç haftada gider.

JULIE (*saf saf*) : Üç haftada mı? Niye?

JEAN : Niye olacak, kavga ederler. Ama ödenecek kira parası değişmez. Sonra yeniden kiraya verilir orası. Bu da böyle gider artık, çünkü, aşk çok ama hep kısa aşklar.

JULIE : Benimle birlikte ölmek istemiyor musun?

JEAN : Ölmeyi hiç istemiyorum. Nedenine gelince, yaşamayı seviyorum, sonra insanın canına kıymasını, o canı bize vermiş olan Tanrı'ya işlenmiş bir suç olarak görüyorum.

JULIE : Sen mi Tanrı'ya inanıyorsun, yani *sen*?

JEAN : Tabii, inanmaz olur muyum. Her pazar kiliseye giderim. Bakın, bütün bunlardan ben yorulduğum artık. Yatmaya gidiyorum.

JULIE : Sahi mi! Her şeyi böyle yarı yolda bırakacağımı mı sanıyorsun? Mahvettiğin kadına ne borçlusun biliyor musun?

JEAN (*para kesesini çıkarır, masanın üstüne bir gümüş teklük*)

atar) : Buyrun. Kimseye borçlu kalmak istemem.

JULIE (*yapılan hakareti görmezlikten gelmeye çalışır.*) : Yasalar ne diyor bilmiyor musun?

JEAN : Ne yazık ki erkeği iğfal etmek suçundan kadını cezalandıran bir yasa yok.

JULIE : Uzaklara gitmek, evlenmek, sonra da boşanmak, bunun dışında bir çare var mı sence?

JEAN : Ya bu *mésalliance*'sı reddedersem?

JULIE : *Mésalliance* mı?

JEAN : Evet, benim için öyle. Benim kanım sizinkinden çok daha soylu, anlıyor musunuz! Kundakçılık yapmış kimse yok benim ailemde.

JULIE : Nerden biliyorsun?

JEAN : Karşıtını kanıtlayamazsınız, ondan, çünkü, nüfus memurluğundaki dışında hiçbir aile kaydımıza rastlanmaz. Oysa, çalışma odasındaki masanın üstünde duran kitapta, soy kütüğünüzü gördüm. Ailenizin kurucusu kimmiş biliyor musunuz? Danimarka Savaşı sırasında karısının bir gece Kral'la yatmasına göz yuman bir değirmenci. Benim soyumda böyle biri yok. Benim soyum yok hiç, ama ben bir başlangıç olabilirim.

JULIE : İşte, böylesine aşağılık birine güvenmenin, aile onurunu ayaklar altına almanın sonu bu...

JEAN : Onurunu yitirmek! Eh, ben size söylemiştim. İçmeyin diye. İnsanın dili çözülür. Oysa, insan ağzını sıkı tutmalı.

JULIE : Ah, nasıl utanıyorum, hem acı bir biçimde! Hiç değilse sevseydin beni!

JEAN : Bakın, son kez soruyorum, ne istiyorsunuz? Gözle rimden yaşlar mı aksın? Kırbacınızın üstünden mi atlayayım yoksa? Sizi öpüp, Como Gölü'ne mi götürüyüm üç haftalığına, sonra da... Ne yapayım yani? İsteddiğiniz şey ne? Dayanılmaz bir hal aldı, kadınlarla oynaşmanın sonu

bu zaten. Matmazel Julie, ne denli çaresiz olduğunuzu görüyorum; biliyorum, bir cehennemdesiniz, ama anlamıyorum sizi. Bizde böyle sahneler olmaz, birbirimizden tiksimeye vardırılmaz işi. Boş zamanlarda eğlence olsun diye sevişiriz, sizin gibi bütün gece uzatmayız. Siz hastasınız herhalde. Mutlaka hastasınız.

JULIE : O halde yumuşak davran bana. Bak, az çok insan gibi konuşuyorsun şimdi.

JEAN : Siz de insan gibi davranın o halde. Suratıma tükürüyorsunuz, sonra da temizlemiyorsunuz

JULIE : Yardım, yardım et bana! Ne yapayım, nereye gideyim, söyle!

JEAN : Tanrım, sanki ben biliyorum da!

JULIE : Oynattım, iyice oynattım, ama, bunun bir çıkış yolu olmalı.

JEAN : Oturun yerinize, sesinizi de kesin. Kimsenin bir şeyden haberi yok.

JULIE : Yapamam. Herkes biliyor. Kristin biliyor.

JEAN : Kimse bilmiyor, hem böyle bir şeye kimse inanmaz.

JULIE (*duralar*) : Ama, yeniden başımıza gelebilir.

JEAN : Orası doğru.

JULIE : Sonuçları da ortaya çıkabilir.

JEAN (*ürküntü içinde*) : Sonuçları mı! Ne aptalım ben, hiç aklıma gelmemişti bu. Evet, gitmekten başka çare yok. Hemen. Ben sizle gelemem. Kendimizi ele vermiş oluruz. Siz tek başınıza gitmelisiniz, uzaklara, neresi olursa?

JULIE : Tek başıma mı? Nereye? Gidemem.

JEAN : Gitmeniz gerek. Hem de Kont dönmeden. Kalırsanız, başımıza neler gelecek biliyoruz. Nasılsa bir ayıptır işlemişsiniz, artık bir kez oldu diye, bir daha olmasını bekleyeceksiniz. Sonra gittikçe daha sabırsızlanıp yakayı ele vereceksiniz. Yo. Uzaklara gidin siz. Sonra Kont'a mektup yazıp, her şeyi anlatın, o kişinin ben olduğumu söylemeyin

ama. Aklına bile getirmez zaten, hem getireceğini de hiç sanmam.

JULIE : Sen de gelirsen giderim.

JEAN : Çıldırдың mı siz? Ertesi gün başlıklara geçeriz "Matmazel Julie uşağıyla birlikte tüydü." Kont da işin peşini bırakmaz hiç.

JULIE : Gidemiyorum işte, kalamıyorum da. Öylesine yorğun, öylesine bitkinim ki. Bana sen buyruk ver. Yönet beni. Düşünemiyorum artık, hareket edemiyorum...

JEAN : Gördünüz mü, ne biçim güçsüzünüz. Bir de dağı taşı ben yarattım gibisine, kendinize hava verip, burun kıvrır-sınız! Peki, size buyruk vermeye başlıyorum o halde. Yukarı çıkıp giyinin. Gezi için para alıp, yine aşağı, buraya inin.

JULIE (*uysallıkla*) : Benimle gel.

JEAN : Sizin odanıza mı? Yine çıldırдың. (*Bir an duralar.*) Hayır! Haydi, hemen. (*Julie'nin elinden tutup kapıya doğru götürür.*)

JULIE (*yan yolda*) : Benimle yumuşak konuş, Jean.

JEAN : Buyruklar kulağa hep sert gelir. Şimdi işte anladınız bunu. Şimdi anladınız.

(*Yalnız başına kalan Jean, derin bir soluk alır, masanın başına geçer, bir defter kalem çıkarır, arasıra yüksek sesle toplama yapar. Gün ağarmak üzere-dir. Kristin, elinde Jean'ın boyunbağı ve beyaz ön-lüğü, üstünde kiliseye gitmek için giydiği giysiler, içeri girer.*)

KRISTIN : Aman Tanrım, şu ortalığın haline bakın! Derdiniz neydi? (*Lambayı söndürür.*)

JEAN : Ah, Matmazel Julie bütün milleti buraya çağırdı. O gürültüde uyuyabildin mi bari? Duymadın mı hiçbir şey?

KRISTIN : Kütük gibi uyudum.

JEAN : Kiliseye gitmek için hazırlanmışsın bile.

KRISTIN : Bugünkü törene birlikte gitmek için sen söz vermiştin ya.

JEAN : Vermişsem vermişim. Bakıyorum, peşkirimle fırfırımı da almışsın. Hadi, gel öyleyse. (*Oturur. Kristin, onu giydirmeye başlar. Bir an. Uykulu uykulu konuşur.*) Nedir bugünkü vaaz?

KRISTIN : Saniyorum, Hz. Yahya'nın başının kesilmesi.

JEAN : Artık uzar da uzar. Hey, boğacaksın beni! Of Tanrım, nasıl da uykum var, gözümünden akıyor!

KRISTIN : Belli, ne yaptınız bütün gece? Yüzün yemyeşil.

JEAN : Hiç, oturup Matmazel Julie ile konuştuk.

KRISTIN : O da kendine nedir yakışan bilmiyor. (*Bir an.*)

JEAN : Kristin diyorum.

KRISTIN : Ne var?

JEAN : Gerçekten tuhaf, değil mi, bir düşününce? Onu yani.

KRISTIN : Neymiş tuhaf olan?

JEAN : Bütün hepsi. (*Bir an.*)

KRISTIN (*masanın üstünde yan içilmiş duran kadehlere bakar*) : Karşılıklı içtiniz mi bir de?

JEAN : İçtik.

KRISTIN : Utan utan. Yüzüme doğru bak bakayım.

JEAN : Bakıyorum.

KRISTIN : Doğru mu? Doğru mu?

JEAN (*bir an geçtikten sonra*) : Evet, doğru.

KRISTIN : Ah! Hayatta inanmazdım buna. Ne kadar.bayağı!

JEAN : Onu sahiden kıskanmıyorsunuz ya?

KRISTIN : Niye kıskanacaktım. Clara ya da Sophie olsaydı, gözlerini oyardım. Ama, onun yüzünden öyle şey yapmam ben. Nedenini bilmiyorum, işte böyle. Yine de iğrenç bir şey.

JEAN : O halde kızılıyorsun ona.

KRISTIN : Yo. Sana kızılıyorum. Kötülük sende, kötülüğün

büyüğü. Zavallı kız. Şimdi diyeceğime kulak ver, ben burda durmam artık, ev sahibine saygı kalmamış.

JEAN : Ne saygısı göstereceğiz ki onlara?

KRISTIN : O kadar akıllı geçindiğine göre senin bilmen gerekir. Saygıya değmeyen kimseler yanında çalışılır mı hiç, sen ister misin? Ben kendimi küçültmem doğrusu.

JEAN : Onların bizlerden daha iyi olmadığını anlamak insanın içini rahatlatıyor.

KRISTIN : Hiç öyle düşünmüyorum ben. Onlar eğer daha iyi değillerse bizden, o zaman, bizim için geriye ne kaldı. Ah, Kont'u düşün bir de! O adamı düşün. Zaten çok çekmiş. Yo, ben artık durmam burda. Hele senin gibi biriyle! O savcı olsaydı bu durumda, ya da, onun kendi sınıfından biri...

JEAN : Niye, terslik nerde...

KRISTIN : Of, sen kendince haklısın, ama ne olursa olsun, ne dense densin, bir sınıfla öbür sınıf arasında her zaman bir fark vardır. Yo, böyle şey yutmam ben. Bizim o caka satan, erkeklere öyle yukardan bakan kimsenin yanına bile yaklaşabileceği akla hayale gelmeyen küçük hanım kalksın da senin gibi birine kendini versin! Diana, kapıcının finosunun pesinden gitti diye az kalsın zavallı köpeği vurduyordu. Yo, şunu söyleyeyim!... Neyse, ben burda durmam artık. Ekim'in tam yirmi dördünde ayrılıyorum burdan.

JEAN : Peki sonra?

KRISTIN : Hazır ağzından çıkmışken söyleyeyim, eğer evleneceksek, kendine yeni bir işyeri bakınmanın tam sırası.

JEAN : Niye ki? Evlendiğimde kendime burdan iyi yer nereden bulurum?

KRISTIN : Biliyorum, bulamazsın. Ama, bir kamu kuruluşunda kapıcı ya da odacı olabilirsin. Devletin verdiği aylık azdır ama sağlamdır, dul ve yetimlere maaş bile bağlarlar.

JEAN : Hepsi çok iyi de, ben karımla çocuklarım için bir an önce ölmeyi düşünmüyorum. Doğrusu, daha iyi fikirlerim var.

KRISTIN : Bıktım senin şu fikirlerinden de, senden de. Birtakım yükümlülüklerin olduğunu unutma, kafanı çalıştırmaya başlarsan iyi edersin.

JEAN : *Sıkma şimdi canımı, yükümlülükümüş! Yeter artık. (Yukardan gelen bir sese kulak kabartır.)* Her neyse, bunları bir yoluna koymak için dünya kadar zamanımız var. Hadi hazırlan da artık kiliseye gidelim.

KRISTIN : Kim dolaşıyor yukarda?

JEAN : Bilmem, Clara'dır herhalde.

KRISTIN (yürür) : Sakın Kont biz farkında olmadan dönmüş olmasın?

JEAN (korkar) : Kont mu? Yo, dönmüş olamaz, dönseydi zile basıp, beni çağırırdı.

KRISTIN : Tanrı yardımcımız olsun! Hiç böyle şeye rastlamadım. (Dışarı çıkar.)

(Güneş yükselmiş, ağaçların üstünden ışıkmaktadır. Gün ışığı, pencerelerden içeri yavaş yavaş süzülmeğe başlar. Jean kapıya doğru gider, el sallar. Julie, gezi giysileriyle içeri girer, elinde üstü örtülü kuş kafesini sandalyenin üstüne bırakır.)

JULIE : Ben hazırım.

JEAN : Şışş! Kristin ayaklandı.

JULIE (çok sinirlidir) : Kuşkulandı mı bir şeyden?

JEAN : Hiçbir şeyden kuşkulandı. Aman Tanrım, bu ne hal?

JULIE : Bu hal de ne? Ne diyorsun?

JEAN : Ceset gibi sapsarı kesilmişsiniz, hem, kusura bakmayın, yüzünüz de kirli.

JULIE : Yakayınca geçer (Leğene doğru gider, elini yüzünü yıkar.) ~~Oldu işte. Bir havlu ver. Oo! Güneş çıkmış!~~

JEAN : Büyü bozuluyor.

JULIE : Evet, Yazdönümü Gecesi'nin büyüü.. Dinle sana, Jean. Sen de gel benimle: Yanıma para aldım.

JEAN (*kuşkululu*) : Yeter mi?

JULIE : Başlangıç için yeter. Gel benimle. Tek başıma yola çıkamam bugün. Unuttun mu, Yazdönümü Günü bugün. Boğucu bir trenin içine tıkilip kalacağım sonra, bir yağın insan gözlerini dikip bana bakacak. Ayrıca, her istasyonda durur tren, bense kanatlanmak istiyorum. Yo, yapamayacağım, yapamayacağım işte. Hem bir sürü anılar gelecek aklıma küçükken yaşadığım Yazdönümü Günleri. Sarmaşıklı kilise, çevresinde huş ağaçları, leylaklar, güzel donatılmış bir akşam sofrası, yakınlarımız, dostlar, gece bahçede dans ve müzik, çiçekler, eğlence. Ah, insan ne denli uzaklara giderse gitsin, anılar hep peşinden izleyecektir onu, acılar, suçlar.

JEAN : Geliyorum ben de, elimizi çabuk tutalım ama, çok geç kalmadan. Çabuk haydi.

JULIE : Giy üstünü. (*Kafesi alır.*)

JEAN : Eşya yok. Bizi ele verir.

JULIE : Yo, arabaya alabiliriz bunu.

JEAN (*şapkasını alır*) : Nerden çıktı şimdi bu, Tanrı adına? Ne bu?

JULIE : Hiç, benim yeşil ispinoz kuşum. Burda bırakmak istemiyorum.

JEAN : Eyvahlar olsun! Yanımızda bir de kafes mi taşıyacağız, yani? Çıldırılmışsınız. Bırakın o kafesi.

JULIE : Evden yanıma aldığım tek şey bu. Diana öyle kaçıp gittikten sonra, benimle ilgilenen tek canlı yaratık. Katı yürekli olma. Bırak alayım.

JEAN : Bırakın o kafesi diyorum size, yüksek sesle de konuşmayın. Kristin duyacak.

JULIE : Yo, yabancılara bırakamam onu. Öldür daha iyi.

JEAN : Verin şu minik canavarı o halde, boynunu koparalım.

JULIE : Acıtma ama, sakın acıtma.. yo, yapamam.

JEAN : Verin şunu. Ben yaparım.

JULIE (*kuşu kafesinden çıkarır, öper*) : Minik Serena'cık, sen şimdi ölüp, beni yalnız nu bırakacaksın?

JEAN : Lütfen, olay haline getirmeyin. Biz burda sizin yaşamız, sizin geleceğiniz için kaygılandı duruyoruz. Hadi çahuk şimdi!

(Jean, Julie'nin elinden kuşu kopar, bir tahtaya yerleştirir, eline bir satır alır. Julie başını çevirir.)

JEAN : Ateş etmesini öğreneceğinize, tavuk kesmesini öğreneceğinize, bir damla kan görünce baygınlık geçirmezsiniz.

JULIE (*çığlık çığığa*) : Beni de öldür! Öldür beni! Kılı bile kıpırdamadan masum bir yaratığın kanına giren adam. Ah, nasıl tiksiniyorum senden, iğreniyorum! Aramızda kan var üstelik. Lanet olsun, seni gördüğümde de, anarım rahmine düştüğümde de.

JEAN : Lanet okumakla bir şey elde edilmez. Gidelim hadi.

JULIE (*sanki kendi isteği dışında, kuşun kesildiği tahtaya doğru yaklaşır*) : Hayır, gitmiyorum daha. Gidemem.. Bakacağım. Dinle! Bir araba sesi. (*Gözünü tahta ile satırdan ayırmaksızın dışarıyı dinler.*) Demek, kan görünce dayanmıyorum sence. O kadar güçsüz sanıyorsun beni. Ah, senin kanım, beynini bir satır tahtasının üstünde görmeyi ne isterdim! Ne isterdim bütün o cinselliğin bir kan denizinde yüzsün. Tutup kafatasından içerdim, sonra ayaklarımı göğsünün içinde yıkar, yüreğini olduğu gibi kızartıp yerdim. Demek güçsüzmüşüm ben. Demek seni sevdiğimi sanıyorsun, sandi benim rahmin senin tohumların için yapıp tutuşuyor, kalkanı senin dölnü bağrıma basıp, onu kendi kanıyla besleyeceğim demek. Aklınca sana çocuk doğura-

çağım ve senin adını taşıyacağım. Bu arada, sorayım bari, adın ne senin? Soyadımı duymadım hiç. Olduğunu da hiç sanmam. Olsaydı, "Bayan Hovel" ya da "Bayan Dunghill" filan olurdu şimdi. Seni gidi köpek, boynuna taktığın o tasma, ceketinin üstündeki arma benim, uşak bozuntusu! Seni kendi açıcımla paylaşıp, kendi hizmetçimin rakibesi oldum bir de! Of! Off!.. Aklınca korkağın biriyim, hemen kaçıp gideceğim. Yo, kalıyorum işte, çingar çıksın bakalım. Babam nasılsa dönecek... Bakacak, masanın çekmecesi kırılmış... parası gitmiş. Çalacak zili, iki kez, uşağını çağırarak, sonra polise başvuracak... Ben de her şeyi anlatacağım. Her şeyi! Ah, ne güzel olurdu bütün bunlara bir son vermek, gerçek bir son! Babamın kalbi tutar ve ölür, bu da hepimizin sonu olur. Yalnız, sessizlik ve dinginlik... sonsuz dinleniş. Soyumuzun arması tabutla birlikte göçüp gider, Kont'un soyu da... Uşağın soyu ise, yetimevine düşer, köprü altlarında başına defne dalları konur ve sonunda hapishaneyi boylar.

JEAN : İşte, soylu bir kan dile geldi! Kutlarım, Matmazel Julie. Yalnız, eldeki fırsatı kaçırmayın.

(Kristin, kilise için giyinmiş, elinde bir dua kitabı, içeri girer. Julie ona doğru koşar, kendisini koruması için kollarına atılır.)

JULIE : Bana yardım et, Kristin! Bu adamdan koru beni!

KRISTIN *(kıpırdamaz, donuk bir biçimde)* : Bu olup bitenler de ne bayram günü! *(Satır tahtasını görür.)* Bu ne iğrenç pislik? Ne demek oluyor bütün bunlar? Ne bağırıp duruyorsunuz öyle?

JULIE : Kristin, sen bir kadınsın, benim de arkadaşım. Şu alçaktan kolla kendini!

JEAN *(şaşkın)* : Siz hanımlar dertleşirken, ben de gidip tras olayım. *(Odasına tüyer.)*

JULIE : Anla biraz. Dinle beni.

KRISTIN : Böyle sakat işlerden hiç anlamam. Üstünüzdeki bu yolculuk giysileriyle nereye gidiyorsunuz peki? O da başına şapkasını geçirmiş, öyle değil mi, ee?

JULIE : Dinle, Kristin, dinle. Sana her şeyi anlatacağım.

KRISTIN : Hiçbir şey bilmek istemiyorum ben.

JULIE : Dinlemelisin.

KRISTIN : Neyi? Jean'la yaptığınız saçmalığı mı? Umurumda bile değil, hiç ilgilendirmez beni. Ama onunla birlikte kaçmayı aklınıza koyduysanız, hemen bir son verelim bu işe.

JULIE *(çok sinirli)* : Lütfen, Kristin, sakın olmaya çalış ve dinle. Ne ben burda kalabilirim, ne de Jean, bu yüzden gitmemiz gerekiyor, uzaklara.

KRISTIN : Him, him!

JULIE *(coşkuya kapılır)* : Bak şimdi, bir fikrim var. Diyelim, üçümüz birden, uzaklara, İsviçre'ye gidip bir otel açsak, hep birlikte... Biraz param var, tamam mı... Jean da, ben de, bütün işi yürütürüz, sen de istersen mutfağın başına geçersin. Ne hoş, değil mi? Evet de, desene! Sen de bizimle gelersen her şey yoluna girer. Evet de hadi, evet! *(Kristin'in boynuna dolanır.)*

KRISTIN *(donuk, düşündür)* : Him, him.

JULIE *(presto tempo)* : Sen hiç yolculuk etmedin, Kristin. Dışarıya gidip dünyayı görmelisin. Bilmezsin trenle yolculuk ne hoştur, hep yeni yüzler, yeni ülkeler. Hamburg'dan geçerken hayvanat bahçesine uğrarız, çok seveceksin, sonra tiyatroya, operaya gideriz... Münih'e varınca müzeler, sevilim, hem de Rubens'in, Raphael'in tabloları, biliyorsun, bunlar büyük ressamlar... Münih'i duymuşsundur değil mi? Kral Ludwig'in memleketi, hani deliren kral... Onun yaşadığı şatoları görürüz, birkaçı tıpkı peri masallarındaki gibi... İsviçre çok yakın ondan sonra, Alpler. Alpler'i düşün, Kristin'ciğim, yaz ortası karla kaplı... portakallar var

ayrıca, bütün yıl yeşil kalan ağaçlar...

(Jean kendi odasının kapısı önünde görünür; bir ucunu dişiyile, öbür ucunu sol eliyle tuttuğu kayışta usturasını biler. Konuşulanları hoşlanarak dinler, arada bir başıyla onaylar. Julie konuşmasını sürdürür, tempo prestissimo.)

JULIE : Sonra bir otelimiz olur... ben masada otururum, Jean konukları ağırlar, çarşıya çıkar, mektupları yazar... işte sana yeni bir yaşam. ~~Tren düdüklere, hareket eden otobüsler: yukarı, aşağı, katlardan çalan ziller, hesap pusularını düzenlemesi benden, tabii hesaplar kabarık olacak...~~ bilmezsin, iş hesapları ödemeye gelince yolcular nasıl sinirli olur. Sen de, kraliçeler gibi oturacaksın mutfakta... tabii, ocağın başında dikilip duracak değilsin. Hep güzel şeyler giyineceksin, herkes görecek seni, ~~hale sende o hava varken, yo, boş yere söylemiyorum,~~ günün birinde kendine koça bile bulursun... zengin bir İngiliz, hiç şaşmam, yakayı en çabuk *(Yavaşlar)* onlar ele verir... Sonra zengin olup, kendimize Como Gölü üstünde bir villa yaptırırız... Tabii, arada sırada azıcık yağmur yağar, ama, *(Temposuz:)* güneş de arada bir çıkar, sıkıcı değil o kadar, olmadı eve döneriz yine, geri döneriz. *(Ara.)* Buraya, ya da başka bir yere...

KRISTIN : Bakın, Matmazel Julie, bütün bunlara siz kendiniz inanıyor musunuz?

JULIE *(tükenmiş)* : İnanıyor muyum?

KRISTIN : Ee.

JULIE *(bitkin)* : Bilmiyorum. Hiçbir şeye inanmıyorum artık. *(Tabureye çöker; başı elleri arasında, kollarını masaya dayar.)* Yok bir şey. Bir şey yok.

KRISTIN *(Jean'a doğru döner)* : Demek, kendi yolunu yapmaya çalıştın öyle mi?

JEAN *(bozulur, usturasını masaya koyar)* : Yolumu mu yapmışım? Ne konuşuyorsun sen? Matmazel Julie'nin tasarıları

nı işittin, bütün gece ayakta kaldığı için şimdi yorgun, ama söylediği şey çok akıllıca bir tasarı.

KRISTIN : Ya, öyle mi? Benim buna yanaşacağımı sanıyorsan...

JEAN *(Kristin'in sözünü keser)* : Hanımının önünde doğru dürüst konuş. Duyuyor musun?

KRISTIN : Hanımım mı?

JEAN : Evet.

KRISTIN : Bak hele neler diyor!

JEAN : Neler ya, sen söylenenleri dinleyip, daha az konuşursan, iyi edersin. Matmazel Julie senin hanımın, hem ona olan saygını yitiren şey neyse, şimdi o şeyi kendin için düşün.

KRISTIN : Benim kendime yeterince saygım var her zaman.

JEAN : Başkalarını hor görmek için mi?

KRISTIN : Kendi konumundan daha aşağıya düşmemek için. Kont'un aşçısı olan şu kadın, Kont'un at bakıcısıyla ya da domuz çobanıyla oldu mu hiç? Söyle bakayım.

JEAN : Yo, şansın varmış, erkek arkadaş olarak yüksek sınıftan birine çattın.

KRISTIN : Demek, Kont'un ahırından yulafı alıp, dışarıya satmak, yüksek sınıftan birinin işi.

JEAN : Sen de tam bunlardan söz edecek insansın ya, bak-kaldan komisyon, kasaptan rüşvet alırken iyiydi.

KRISTIN : Hangi şeytan?...

JEAN : Şimdi de kalkmış senin işverenin olan kimselere saygı duymuyorsun. Sen yani, sen!

KRISTIN : Benimle kiliseye geliyor musun sen? Çevirdiğin bu işlerden sonra sana iyi bir vaaz gerekir.

JEAN : Hayır, kiliseye gitmeyeceğim bugün. Sen kendin gider, kendi günahlarını çıkarırsın.

KRISTIN : Evet, hem sizinkilerini bağışlatacak kadarını da geri getiririm. Kurtarıcımız, bizim bütün günahlarımız için

acı çekerek, haça gerilip öldü, eğer O'na inanç ve pişmanlık dolu gidersek, bütün günahlarımızı O kendi üstüne alır.

JEAN : ~~Bakkaldan yapılan hırsızlıkları da mı?~~

JULIE : İnanıyor musun sen o şeye, Kristin?

KRISTIN : Bu benim yaşam inancım, burda olmam kadar kesin. İnanıcı daha çocukken öğrendim ben, bugüne kadar da sapmadım, Matmazel Julie. "Günahın çok olduğu yerde, Tanrı'nın merhameti daha çok olur."

JULIE : Ah, keşke ben de senin gibi inansaydım! Ah, keşke...

KRISTIN : Bakın: ama, Tanrı'nın o merhameti olmadan inanca erişilmez, herkese tanınmaz bu merhamet.

JULIE : Kime tanınır peki?

KRISTIN : O, merhametin nasıl olduğuyla ilgili büyük bir sırdır, Matmazel Julie, Tanrı hatır saymaz, ancak O'nun nedeni ki, en sonda gelen, en baştaki olur...

JULIE : Demek, O, sonda gelenlerin hatırını sayıyor.

KRISTIN (sözünü sürdürür) : ve bir devenin iğnenin ucundan geçmesi, bir zenginin cennete girmesinden daha kolaydır. İşte böyle, Matmazel Julie. Ben gidiyorum şimdi, tek başıma, seyis yolumun üstünde, söyleyeceğim, atları salmasın, Kont dönmeden burdan ayrılmak isteyenler olabilir belki. Hoşça kalın.

(Çıkar.)

JEAN : Kör şeytan! Hep bir ispinoz kuşu yüzünden.

JULIE (bezgin) : Boş ver ispinozu. Bir çıkış yolu görüyor musun, son bir çare?

JEAN (düşünceli) : Hayır.

JULIE : Peki, sen benim yerimde olsaydın, ne yapardın?

JEAN : Sizin yerinizde olsam mı? Bir dakika. Bir kadın olsaydım eğer, düşmüş bir hanımefendi. Bilmiyorum. Ha, aklıma geldi.

JULIE (usturayı alıp, bir hareket gösterir) : Bu mu?

JEAN : Evet. Ama, *ben* yapmazdım, biliyorsunuz. Aramızda

bir fark var.

JULIE : Sen erkek, ben kadın olduğumuz için mi? Aradaki fark ne?

JEAN : Kadınla erkek arasındaki o her zamanki fark.

JULIE (usturayı doğrultur) : Yapmak isterdim. Ama yapmam. Babam da yapmak istediği halde yapamamıştı.

JEAN : Yo, yapmak istemedi. Önce öç alması gerekiyordu.

JULIE : Şimdi de annem bir kez daha öç almış oluyor, benden dolayı.

JEAN : Babanıza hiç sevginiz olmadı mı, Matmazel Julie?

JULIE : Derin bir sevgi, ama, ondan tiksinişmiş de olabilirim, bilinçaltı. Beni kendi cinselliğimi hor görecektir biçimde yetiştirdi, yarı kadın, yarı erkek. Burda kabahat kimin? Babamın mı, annemin mi, yoksa benim mi? Kendi kabahatim mi? Benim olan hiçbir şeyim olmadı. Her düşünceyi babamdan aldım, her duygu bana annemden geçti, şu son fikir de, hani herkesin eşit olduğu fikri, onu da nişanlımdan aldım, ona alçak demem bu yüzden. Kabahat nasıl benim olabilir? Kristin gibi, sorumluluğu İsa'nın üstüne mi atayım? Hayır, yeterinden çok onurluyum, hem babamın öğrettikleri dolayısıyla, yeterince de akıllıyım. Zengin birinin cennete gidemeyeceği laflarına gelince, boş laftan başka bir şey değil, hele bankada parası yatıp duran Kristin hiç giremeyecek cennete. Kimin kabahati? Kabahat kimde, ne fark eder? Ne olursa olsun, suçlu ben yüklenip sonuçlarına katlanmalıyım.

JEAN : Evet, ama... (Zil iki kez acı acı çalar. Julie ayağa sıçrar. Jean uşak giysilerini giyer.) Kont dönmüş. Ya Kristin...

(Konuşma borusuna doğru gider, basıp dinler.)

JULIE : Masasına gitmiş midir acaba?

JEAN : Jean konuşuyor, efendim. (Dinler.) Evet, efendim (Dinler.) Evet, efendim, peki, efendim. (Dinler.) Hemen mi,

efendim? *(Dinler.)* Peki, efendim. Yarım saate kadar.

JULIE *(şaşkınlık içinde)* : Ne dedi? Aman Tanrım, ne dedi?

JEAN : Çizmeleri ile kahvesini istedi, yarım saate kadar.

JULIE : Yarım saat kaldı demek... Öf, öyle yorgunum ki! Hiçbir şey yapamıyorum. Ne pişmanlık duyabiliyorum, ne kaçıp gidebiliyorum, ne kalabiliyorum, ne yaşayabiliyorum, ne de ölebiliyorum. Yardım et. Buyruk ver, bir köpek gibi boyun eğeceğim. Son bir hizmet yap, onurumu, babamın adını temize çıkar. Ne yapmam gerektiğini biliyorsun, gücüm yok oysa. Gücünü kullan, yapmam için bana buyruk ver.

JEAN : Neden bilmiyorum, elimde değil, anlayamıyorum... Sanki bu ceket bu hale koydu beni, size buyruk filan vermem, Kont daha demin konuştu benimle, tam açıklayamıyorum, ama... işte, o kör olası uşaklık belimi bükmeye başladı yine. Kont şimdi aşağı inse, bana boğazımı kesmemi söylese, o anda yaparım.

JULIE : Diyelim, sen babamsın, ben de sen. Az önce diz çökmüş, soylu birini oynarken ne güzel rol yapıyordun. Ya da... Bir gözbağcıya rastladın mı hiç tiyatrodan? *(Jean başını eğer.)* Önündeki adama: "Al şu süpürgeyi," der, o da alır. "Süpür," der, süpürür....

JEAN : Ama adam uykudayken.

JULIE *(kendinden geçmiştir)* : Ben çoktan uykudayım... Bütün oda sise büründü, sense bir ocak gibisin, uzun şapkalı, karalar giyinmiş birine benzeyen bir ocak, gözlerin ateşteki közler kadar parlak, yüzün kül gibi soluk. *(Gün ışığı yere vurur, Jean'ı aydınlatır.)* Ne kadar hoş, ne kadar sıcak! *(Julie, ellerini ateşte ısıtır gibi öne doğru uzatır.)* Ne kadar aydınlık, ne kadar sessiz.

JEAN *(usturayı Julie'nin eline iştirir)* : Süpürge burda. Ortalık aydınlıkken gidin, ambara doğru, ve... *(Kulağına fısıldar.)*

JULIE *(kendine gelir)* : Sağ ol. Gidiyorum şimdi, dinlenmeye. Yalnız şunu söyle bana, en baştaki de Tanrı'nın merhame-tine erişebilir.

JEAN : En baştaki mi? Yo, bunu söyleyemem size. Ama durun... Matmazel Julie, buldum! Siz en baştaki biri değilsiniz artık. Sondan birisiniz.

JULIE : Bu doğru işte. En sondan biriyim ben. Sonuncu *olanım*. Ah!... Gidemiyorum işte. Yine git de.

JEAN : Yo, ben de diyemem artık. Diyemem.

JULIE : Ve en baştaki en sonuncu olacak.

JEAN : Yormayın aklınızı, yormayın. Ben de gücümden oluyorum, korkak hale getiriyorsunuz beni. O ne? Zil hareket etti sandım... Zilden korkacak ne var! Evet, ama; sadece bir zil değil o. Biri var arkasında, o zili de çalan bir el ve o ele kumanda eden bir şey, hele insan tıkayınca kulaklarını, kulaklarını tıkayınca, evet, daha çok çalar. Cevap verene kadar çaldıkça çalar, sonra çok güç sonra polis gelir... ve... *(Zil iki kez yüksek sesle çalar. Jean irkilir, sonra kendini toparlar.)* Korkunç bir şey. Ama buna bir son vermek için başka çare yok... Git!

(Julie dimdik, kapıdan geçip gider.)

PERDE